

NORDISKA SAMARBETSMINISTRARNAS GLOBALISERINGSREDOGÖRELSE TILL DE NORDISKA STATSMINISTRARNA

norden

Nordiska ministerrådet

Store Strandstræde 18
DK-1255 Köpenhamn K
Tel +45 3396 0200
Fax +45 3396 0202
www.norden.org

Status för globaliseringsprocessen.....	2
Nya globaliseringsinitiativ	3
Bilaga 1: Översiktstabell	4
Redan igångsatta initiativ:	4
Nya initiativ:	4
Bilaga 2: globaliseringsinitiativ	5
1. Globaliseringsforum.....	5
2. Nordisk toppforskning.....	6
3. Innovationsrepresentation i Asien.....	7
4. Nytt nordiskt innovationspris för nordisk kvalitet	8
5. Gemensamt nordiskt EnergiExpo	9
6. Världsutställningen i Shanghai 2010	10
7. Nordiskt engagemang som inspel till klimatförhandlingarna.....	11
8. Bekämpande av gränshinder i Norden	12
9. Övergripande plan för utvecklingen av det nordiska forsknings- och innovationsområdet (NORIA)	13
10. Plan för främjande av högre utbildning i Norden	15
11. Projektplan för en god upplärning av ungdomar och vuxna.....	16
12. Belysning av konsekvenserna av klimatförändringarna på naturresurser i Norden	18
13. Utveckling och profilering av Norden som center för kreativa industrier	19
14. Harmonisering av den nordiska elmarknaden	20
15. Nordisk kultur i världen.....	21
Bilaga 3: Nya globaliseringsinitiativ	22
A. Kultur och kreativitet.....	22
B. Hälsa och välfärd	22
C. eScience.....	23
D. Energi och transport	24
E. Perspektiv för framtida agerande på CDM och JI marknaden.....	24
F. Klimatvänligt byggeri.....	24
G. Förhandlingar på kvicksilverområdet.....	25

21 oktober 2009
09-01747-8

Nordiska ministerrådets (NMR) globaliseringsarbete har pågått intensivt och haft högsta prioritet i NMR ända sedan de nordiska statsministrarna sommaren 2007 initierade den nordiska globaliseringsprocessen. Ett antal konkreta globaliseringsinitiativ har satts igång och ytterligare nya initiativ utvecklas för tillfället för igångsättning nästa år. Globaliseringsprocessen har väckt särskilt intresse i de baltiska länderna, i EU och hos andra internationella aktörer samt även i relation till arbetet med EU:s Östersjöstrategi. De konkreta globaliseringsinitiativen ska ses som hörnstenar i det nordiska globaliseringsarbetet som understöder och stimulerar statsministrarnas övergripande vision om "möjligheternas Norden - svar på globaliseringens utmaningar". Flera konkreta resultat har uppnåtts, inte minst inom klimat-, miljö- och energiområdet. Flera av de budgetmässigt relativt små globaliseringsinitiativen har genererat betydande medfinansiering från andra källor än NMR. Den kommande tiden fokuseras arbetet på synliggörande av resultaten av de pågående globaliseringsinitiativen och på genomförande av de nya globaliseringsinitiativen som igångsätts 2010. Det kommande danska ordförandeskapet i NMR kommer även att prioritera en fortsatt fokusering på globaliseringsarbetet.

Status för globaliseringsprocessen

De nordiska statsministrarnas engagemang i globaliseringsarbetet har lett till ändringar i NMR:s fokus men också till ett tätare samarbete mellan de olika ministerråden. Eftersom det är en stor nordisk prioritet att bistå med initiativ som understöder ett positivt förhandlingsresultat på klimattoppmötet i Köpenhamn är många av globaliseringsinitiativen inriktade mot klimat-, miljö- och energiområdet. De nordiska statsministrarnas klimatdeklaration från juni 2009 är också ett exempel på engagemanget inom detta område. Globaliseringsinsatsen har också bidragit till en starkare nordisk profil. Norden profiletas särskilt genom överskrifterna *Norden som en ledande kunskaps- och innovationsregion, Norden som skapare av klimat, miljö- och energilösningar för den nordiska och globala marknaden, Norden som en internationellt engagerad och ansvarsfull region och Norden som ett unikt välfärdssamfund med stark kulturell samhörighet.*

*Det nordiska toppforskningsinitiativet (TFI), som är den största nordiska forsknings- och innovationssatsningen någonsin ska bl.a. knyta samman de starkaste nordiska forsknings- och innovationsmiljöerna inom klimat, energi och miljö och vara en plattform för ökad internationellt samarbetet i och utanför EU. Flera av globaliseringsinitiativen har genererat betydande extern medfinansiering detta gäller särskilt TFI, vars totala budget är 384,8 miljoner danska kronor (MDKK) och där 225,8 MDKK kommer från nationella medel, 114,1 MDKK från nordiska institutioner samt 44,9 MDKK (indikativt) från NMR:s globaliseringsmedel. Det årliga *nordiska globaliseringsforumet* har sammanfört personer från näringslivet, forskningsmiljöerna, politiken, media och organisationslivet och resulterat i konkreta idéer för det nordiska samarbetet, bl.a. i visionen om Norden som "The Green Valley of Europe". Det nordiska *EnergiExpo*-initiativet har genom utställningsfönstret och konferensen Nordic Climate Solutions och närportalen Nordic Energy Solutions bidragit till att profilera Norden inom hållbara energiteknologier och sammanfört över 1000 konferensdeltagare från över 40 länder. Globaliseringsinitiativet om *inspel till klimatförhandlingarna* har genom den nordiska COP15 gruppen bl.a. arrangerat informella möten mellan globala förhandlare. Under de *gemensamma nordiska aktiviteterna på världsutställningen i Shanghai 2010*, som också är ett av NMR:s globaliseringsinitiativ, planeras också en "Nordic Climate Day" i juni 2010.*

En tabell över alla globaliseringsinitiativ kan ses i bilaga 1. I bilaga 2 och 3 ges en närmare redogörelse över globaliseringsinitiativen.

I tillägg till dessa initiativ beslutade de nordiska länderna i september 2009, att genom Nordiska utvecklingsfonden (NDF), ge 14 miljoner euro till klimatinvesteringar i utvecklingsländer. Tidigare i år fattade de nordiska samarbetsministrarna (MR-SAM) beslut om förändringar i fonden stadgar som möjliggör gåvobidrag. Värdet av fondens återflöden de kommande 35 åren beräknas till omkring 1 miljard euro. Även den Nordiska klimatdagen, som äger rum i hela Norden i undervisningssystemet den 11 november 2009, vittnar om NMR:s engagemang gällande klimatfrågor.

Nya globaliseringsinitiativ

De nordiska statsministrarna har vid ett flertal tillfällen framfört önskemål om att nya initiativ borde startas inom ramen för det nordiska globaliseringsarbetet. De nordiska samarbetsministrarna fattade principbeslut den 15 oktober 2009 om igångsättning av sju nya globaliseringsinitiativ, varav två (Kultur & Kreativitet och eScience) är en vidareutveckling av de redan existerande globaliseringsinitiativen "Utveckling och profilering av Norden som center för kreativa industrier" och Utveckling av det nordiska forsknings- och innovationsområdet (NORIA)". De nya initiativens ges en längre beskrivning i bilaga 3. I processen som ledde fram till valet av nya initiativ involverades alla ministerråd samt även Nordiska rådet. De nya globaliseringsinitiativen består av:

Kultur & Kreativitet, vars syfte är att vidareutveckla det existerande globaliseringsinitiativet: "Utveckling och profilering af Norden som center for kreativa industrier".

Hälsa och Valfärd, vars syfte är att skapa ett sammanhängande programförslag, som ska vara drivkraft för en stark satsning för det nordiska samarbetet på hälsa och välfärdsområdet.

eScience, vars syfte är att vidareutveckla det Nordiska forsknings- och innovationsområdet NORIA genom ett spjutspetsprojekt på eScience området.

Energi och Transport, vars syfte är att skapa en process, som kan vidareutveckla idén om Norden som "The Green Valley of Europe".

Perspektiv för framtida agerande på CDM och JI marknaden, vars syfte är att understödja de nordiska ländernas agerande i samband med förändringar i CDM (Clean Development Mechanism) och JI (Joint Implementation) mekanismerna, som COP-15 kan medföra.

Klimatvänligt byggeri, vars syfte är att analysera förutsättningarna för en eventuell etablering av ett innovationsprogram, till stöd för en nordisk utveckling och demonstration av energi- och CO₂-neutralt byggeri och plusenergibyggnader.

Förhandlingmöte för ny kvicksilverkonvention, vars syfte är att stödja den första globala förhandlingsomgången 2010 för att uppnå ett bindande globalt kvicksilveravtal senast år 2013.

De relevanta ministerråden ansvarar för vidareutvecklingen samt genomförandet av initiativen, som igångsätts nästa år. Storleken på NMR:s budget för de nya globaliseringsinitiativen är 33,9 MDKK för år 2010 av det totala globaliseringsanslaget på 70 MDKK. Därutöver kan det öppnas för ytterligare finansiering från de nationella budgetarna samt de nordiska institutionerna och eventuella externa finansiärer. Till Statsministrarna sommarmöte 2010 kommer det att ges en uppdaterad redogörelse om NMR:s globaliseringsarbete och Nordiska Rådet kommer att orienteras löpande.

Bilaga 1: Översiktstabell

Redan igångsatta initiativ:

1. Globaliseringsforum	9. Utvecklingen av det nordiska forsknings- och innovationsområdet (NORIA)
2. Nordisk toppforskning (TFI)	10. Främjande av högre utbildning i Norden
3. Innovationsrepresentation i Asien	11. En god upplärning av ungdomar och vuxna.
4. Nytt nordiskt innovationspris	12. Belysning av konsekvenserna av klimatförändringarna på naturresurser i Norden
5. Gemensamt nordiskt EnergiExpo	13. Utveckling och profilering av Norden som center för kreativa industrier
6. Världsutställningen i Shanghai 2010	14. Harmonisering av den nordiska el-marknaden
7. Nordiskt engagemang som inspel till klimatförhandlingarna	15. Nordisk kultur i världen
8. Bekämpande av gränshinder i Norden	

Nya initiativ:

A. Kultur och kreativitet (vidareutveckling av initiativ nr. 13)	E. Perspektiv för framtida agerande på CDM (Clean Development Mechanism och JI (Joint Implementation) marknaden
B. Hälsa och välfärd	F. Klimatvänligt byggeri
C. eScience (vidareutveckling av initiativ nr. 9)	G. Förhandlingar om kvicksilver
D. Energi och transport	

Bilaga 2: globaliseringsinitiativ

1. Globaliseringsforum

Initiativets syfte

Forumet skall ge underlag för konkreta förslag till gemensamma nordiska initiativ inom de ämnesområden som statsministrarna prioriterat. Målet med forumet är att det skall ge de nordiska statsministrarna och övriga deltagare inspiration och användbara idéer med tanke på globaliseringens möjligheter och utmaningar. Deltagarna kommer från politiken, näringslivet, utbildnings- och forskningssektorn, frivillig- och medborgarorganisationer och statsförvaltningen.

Status för initiativet

Det andra nordiska globaliseringsforumet avhölls den 26–27 februari 2009 i Island under värdskap av den isländska statsministern Jóhanna Sigurðardóttir och generalsekreteraren för Nordiska ministerrådet Halldór Ásgrímsson. Bland forumets 180 deltagare fanns bland annat de nordiska regeringsledarna, Nordiska rådets president, ledande personer från det nordiska näringslivet, forskningsmiljöerna, medborgarorganisationerna och den offentliga förvaltningen.

På 2009-års forum var fokus på den internationella finanskrisen och dess inverkan på klimatpolitik och innovation. Forumet innehöll föreläsningar i plenum av de tre internationella gästtalarna Kenneth Rogoff (Harvard University), Stephen Ciesinski (Stanford Research Institute) samt David Carlson (International Polar Year). På forumet blev också det Nordiska toppforskningsinitiativet (TFI) lanserat av Rolf Annerberg (ordförande för TFI). Plenuminläggen följdes av diskussioner i mindre arbetsgrupper med temana Små ekonomiers sårbarhet, Progressiv klimatpolitik i kristider samt Energi, miljö och innovation. Forumet resulterade i en rad intressanta presentationer, diskussioner samt konkreta idéer för det nordiska samarbetet. I samband med globaliseringsforumet publicerades "Nordic Globalization Barometer" och "Nordic Innovation Monitor". Webbportalen Nordic Energy Solutions lanserades också under forumet (www.nordicenergysolutions.org).

Planerad verksamhet

Den danska statsministern kommer tillsammans med generalsekreteraren för Nordiska ministerrådet att vara värdar för 2010-års forum, som förväntas äga rum den 20–21 maj i Danmark. Inledande diskussioner mellan Nordiska ministerrådets sekretariat och det danska statsministeriet har förts. Det förberedande arbetet med forumet kommer att ta utgångspunkt i de erfarenheter som de tidigare avhållna forumen gett. De övriga nordiska statsministerierna kommer även att involveras i arbetet med globaliseringsforumet, liksom Nordiska samarbetskommittén och samarbetsministrarna kommer att hållas orienterade. En löpande dialog kommer att föras med Nordiska rådet.

Utvärdering av hur initiativets politiska målsättningar har uppnåtts

Det nordiska globaliseringsforumet har utvecklats till ett årligt evenemang där de nordiska statsministrarna under informella former träffas för en diskussion tillsammans med deltagarna om det framtida nordiska samarbetet. Detta har stärkt kraften och fokuseringen i det nordiska samarbetet och inte minst i globaliseringsarbetet. Globaliseringsforumet har även fungerat som en katalysator att ge uppbackning åt genomförandet av diverse initiativ, t.ex. det nordiska toppforskningsinitiativet.

Såväl forumet 2008 och 2009 resulterade i en rad intressanta presentationer, diskussioner samt konkreta idéer för det nordiska samarbetet, som förts vidare i det gemensamma nordiska samarbetet. I tillägg till detta resulterade globaliseringsforumet 2008 bland annat i den så kallade Riksgränsendeklara-

tionen, emedan forumet 2009 resulterade i en gemensam debattartikel med statsministrarna. Som ett exempel på nya idéer från globaliseringsforumet kan Danmarks statsminister Anders Fogh Rasmussens idé om "Green Valley of Europe" och idén om satsningar på gemensamma nordiska insatser i frågan om regleringar inom byggeri nämnas. Idéerna har ingått i processen med att utveckla nya nordiska globaliseringsinitiativ, se bilaga 3.

Viktiga delar av den nordiska mediakåren och även en del internationell media har funnit på plats och rapporterat från forumen. Bland dessa kan nämnas SVT, YLE, TT, Rizau, Dagens Nyheter, Børsen, International Herald Tribune, The Economist, The Financial Times och EU Observer.

2. Nordisk toppforskning

Initiativets syfte

Målsättningen som gavs i statsministrarnas pressmeddelande sommaren 2007 var att utveckla ett överordnat initiativ för att främja nordisk toppforskning, i första omgång inom områdena klimat, energi, och miljö, därefter inom välfärdsforskning och hälsa. Arbetet med område 1 (klimat, energi och miljö) har startat, medan område 2 (hälsa och välfärd) kommer startas senare, och bygga på erfarenheterna från programarbetet från område 1.

På en generell nivå har det igångsatta programmet som mål att:

- Utgöra en central del av den nordiska satsningen på forskning och innovation inom klimat, energi och miljö och skapa förutsättningar för ökat samarbete mellan länderna, de nordiska institutionerna och nationella organ.
- Vara ett tvärinstitutionellt nordiskt forsknings- och innovationsprogram för satsningar inom energi, klimat och miljö, med en bred palett av instrument.
- Bidra till utveckling av goda rambetingelser i de nordiska länderna för samarbete mellan toppforskningsaktörer och toppinnovationsaktörer.
- Bidra till en ökad koordination och professionellt ledarskap av nordiska forsknings- och innovationsinsatser inom områdena energi, klimat och miljö.
- Säkra en effektiv och strategisk resursanvändning genom att identifiera de områden där gemensamma nordiska satsningar har störst potential, och genom att stimulera till utveckling av nya initiativ med hjälp av pilotprojekt och -program.
- Fungera som en plattform för vidare internationellt samarbete.

Status for initiativet

Toppforskningsinitiativet (TFI) inledde under 2009 sitt arbete. En inkluderande och effektiv organisation har upprättat och framgångsrikt inlett sitt arbete. En styrelse bestående av nationella nyckelaktörer på hög nivå har etablerat under ledning av styrelseordförande generaldirektör Rolf Annerberg (Sverige). De sex programkommittéerna för de olika delprogrammen har etablerats och samlar och integrerar mer än 100 nationella experter inom forskning och innovation. De tre nordiska institutionerna NordForsk, Nordisk Innovations-Center (NICe) och Nordisk energiforskning (NEF) utgör tillsammans ett integrerat och välfungerande sekretariat. Den samlade organisationen sammanför innovation och forskning och skapar helt nya förutsättningar för ett markant nordiskt bidrag till lösningen av stora samhällsliga utmaningar.

Samtliga delprogram förväntas publicera utlysningar under 2009 eller tidigt 2010. Initiativets första utlysning publicerades inom delprogrammet "Effektstudier och anpassning till klimatförändringar" i augusti 2009 och första utlysningar inom programmen "Klimatförändringens växelverkan med kryosfären" och "Integration av storskalig vindkraft" har förhandsaviserats i oktober 2009.

Initiativet har presenterats i EU:s högnivågrupp för "joint programming" (GPC) under CREST som en kandidat till "joint program initiative" (JPI) och värdering av initiativet som plattform mot omvärlden fortsätter, härunder EU:s Östersjöstrategi. EU har föreslagit TFI som möjlig modell för ett flaggskeppsprojekt under EU:s kommande Östersjöstrategi. Arbetet och strategierna i initiativet utvecklas i relation till EU:s 7 ramprogram för forskning och till andra relevanta forsknings- och innovationspolitiska instrument inom EU.

Planerad verksamhet

Strategiska insatser görs under 2009 och 2010 för att utveckla arbetet med att involvera industri och näringsliv i initiativet med den långsiktiga ambitionen att stärka banden mellan de mest framstående forskningsmiljöerna och den privata sektorn, näringslivet och industrin och på ambitionen att långsiktigt stimulera framväxten av nya innovationer.

Initiativet profileras som en del av ett attraktivt och öppet nordiskt forsknings- och innovationsområde, särskilda aktiviteter planeras i relation till Klimattoppmötet i Köpenhamn (COP-15), hösten 2009. TFI bidrar till Ministerrådet för utbildning och forskning:s (MR-U) samlade handlingspaket i samband klimattoppmötet.

Ett följeforskningsprojekt som följer programmet och kontinuerligt utvärderar succékritiska komponenter har initierats. TFI genomgår under våren 2010 en halvtidsutvärdering med sikte på förbättringar och utveckling.

Utvärdering av hur initiativets politiska målsättningar har uppnåtts

Det värderas att projektet följer framdriftsplanen. Utvecklingen av initiativet är en stor framgång och visar på det välfungerande forsknings- och innovationspolitiska samarbete som finns i Norden. Från igångsättande av planeringsarbetet till det första konstituerande styrelsemötet i initiativet gick mindre än ett år och till första utlysningen drygt 1,5 år.

De stora utmaningarna är nu att dels få initiativet över i en operativ fas, dels att bygga vidare, förstärka och utveckla initiativets strategiska potential i relation till exempelvis European Research Area (ERA), industri och näringsliv och till andra större initiativ och aktiviteter i länderna och på den nordiska nivån.

3. Innovationsrepresentation i Asien

Initiativets formål

I den globale konkurrence er det vigtigt at have tilgang til den bedste og mest avancerede kundskab i verden, uanset hvor den befinder sig. Mere end nogensinde er det derfor aktuelt, at de nordiske lande orienterer sig mod internationale forskningsmiljøer og vækstområder. Indsatsen skal fremme adgangen for nordiske aktører til globalt førende vækstområder og forskningsmiljøer i Asien.

Status for initiativet

Statsministrene erklærede i 2007 på deres møde i Punkaharju, at man skulle undersøge mulighederne for at skabe fælles nordiske innovationsrepræsentationer i Asien. Ministerråd for næring, energi og regionalpolitik (MR-NER) fik ansvaret for dette arbejde og bad en arbejdsgruppe med nationale specialister undersøge mulighederne. MR-NER besluttede på deres møde i september 2008 at gennemføre arbejdsgruppens forslag i budgetåret 2009 og 2010. Globaliseringsinitiativet "Innovationsrepræsentationer i Asien" administreres fra NICE og har været åben for ansøgninger siden april 2009.

Indsatsen medfinansierer nordisk samarbejde om innovationsinitiativer og projekter mellem nordiske repræsentationer i Asien. Der gives prioritet til temaer, der er koblet til andre globaliseringsinitiativer, fx indsatser som tematisk dækkes af topforskningsprogrammet, samt til projekter som drejer

sig om konkurrenceevne, kreativitet, varemærker og design. Programmet skal motivere de nordiske landes repræsentationer i Asien til at identificere områder for fælles indsatser. En del af programmet er afsat til pilotprojekter, der skal teste og udvikle koncepter for et nordisk center for åben innovation i Asien. Pilotprojekterne skal evalueres og skabe viden for at udvikle et mere konsolideret beslutningsgrundlag for en beslutning om et eventuelt center efter to år.

Der er i 2009 afsat 1.100.000 DKK til globaliseringsinitiativet "Nordiske Innovationsrepræsentationer i Asien". Status er, at Nordisk InnovationsCenter (NICE) har modtaget to ansøgninger om i alt ca. 600.000 NOK og har dialog med tre projekter, som forventes at ansøge snarest. I pipeline ligger således emner som: Aktiv alderdom, IT-partnerskaber, elektromagnetisk teknologi, anvendelse af web 2.0 løsninger til åben innovation, miljø og energi.

Planlagt virksomhed

Der arbejdes på at identificere, hvordan forsøgsordningen kan medvirke til etablering af et nordisk fyrtårnsprojekt. Dvs. et projekt, der giver Norden og globaliseringsinitiativet betydelig opmærksomhed politisk og fagligt set, og som synliggør perspektiverne for fælles nordisk indsats og samarbejde ift. globalisering og Asien. NICE har i løbet af initiativets første 4–6 måneder haft dialog med nordiske innovationsaktører om initiativet, herunder Innovation Norge og et antal virksomheder. Det er NICES plan at styrke informationsindsatsen væsentligt i de kommende 6 måneder. Dels i form af præsentationsmøder i relevant nordiske innovationsmiljøer, dels i form af styrket kommunikationsindsats.

NICE orienterer om programmet for innovationsrepræsentationer i forbindelse med Nordic Climate Solutions, Nordic Renewable Energy og Baltic Development Forum. Derudover foretages en målrettet informationkampagne med besøg blandt de vigtigste målgrupper for ordningen i Norden. Informationskampagnen gennemføres fra oktober 2009 frem til februar 2010.

Utværdning af hur initiativets politiska målsättningar har uppnåtts

Initiativets politiske mål vil blive opnået i kraft af de projekter, der vil få støtte gennem programmet. En egentlig vurdering af mål opfyldelse vil derfor kunne gennemføres delvist ved udgangen af 2009 og endeligt ved udgangen af 2010. I det omfang der i statsministrenes oprindelige pressemeddelelse fra 2007 var tanker om en fælles repræsentation på linje med ambassade samarbejdet i Berlin, er der fundet en mindre ambitiøs og mere fleksibel model. Dette skyldes både det afsatte budget til indsatsen og ønsket om en stor grad af fleksibilitet i indsatsen.

4. Nytt nordiskt innovationspris för nordisk kvalitet

Initiativets formål

Formålet med en årlig nordisk innovationspris er at fremme og skabe opmærksomhed i Norden omkring innovationers betydning. For at skabe et konkurrencedygtigt Norden kræves konstant fornyelse. For at synliggøre forbilleder er foreslået oprettelse af en innovationspris som på en konkret og positiv måde skal præmiere innovation. Det vil sige en ny teknik, nyt produkt, ny proces eller ny organisation, som har kommerciel fremgang på et marked og eller er af værdi for en bredere kreds eller samfundet generelt. Desuden skal innovationen have en ambition om eller potentiale for at slå igennem internationalt.

Status for initiativet

De nordiske statsministre bad i 2007 Nordisk Ministerråd om at fremlægge et initiativ om at stifte en nordisk innovationspris for Nordisk Råd. Ministerrådet for Nærings-, energi- og regionalpolitik (MR-NER) har efterfølgende fået ansvaret for udarbejdelse af koncept og en ad hoc arbejdsgruppe har udarbej-

det et koncept for innovationsprisen, som skulle kunne uddeles på statsministrenes globaliseringsforum. Arbejdsgruppens forslag har været behandlet i embedsmandskomiteen for nærings-, energi- og regionalpolitik (EK-NER). Endvidere har det været i høring hos embedsmandskomiteen for uddannelse og forskning (EK-U) og hos Nordisk Råds næringsudvalg. På baggrund af arbejdsgruppens koncept, samt den politiske behandling, har Nordisk Ministerråds sekretariat (NMRS) og Nordisk InnovationsCenter (NICe) med input fra landene udarbejdet et forslag til den praktiske gennemførelse af forslaget, bedømmelseskomité m.m.

Forslaget blev oversendt af NMR i september 2008 til behandling under Nordisk Råds session i oktober 2008. På Nordisk Råds Næringsudvalgs møde d. 24. september 2008, i Reykjavik, besluttede udvalget at afvise NMR's forslag om en innovationspris. MR-NER besluttede d. 30. september 2008, uanset reservationer fra Nordisk Råd, at oprette en nordisk innovationspris. Nordisk Råds Næringsudvalg besluttede i en betænkning af 27. oktober 2008, at foreslå et at NMR at opretter innovationsprisen. Et mindretal af udvalgets medlemmer havde dog reservationer angående indstiftelse af nye nordiske priser. Nordisk Råds session 29. oktober 2008 besluttede at anbefale NMR ikke at indstifte prisen. På den baggrund besluttede Samarbetsministrene (MR-SAM) ikke at uddele prisen i 2009. Efterfølgende har Nordisk Samarbejdskomité (NSK) og EK-NE/Næring drøftet hvordan man evt. kunne gå videre med prisen.

Planlagt virksomhed

Der er foreløbig ikke planer for etablering af prisen, da der ikke foreligger en endelig beslutning om dette. Der er ikke afsat midler til en innovationspris i 2010 under globaliseringspuljen.

Vurdering af hvordan initiativets politiske mål opnås /er blevet opnået

Initiativets politiske mål er ikke opnået.

5. Gemensamt nordiskt EnergiExpo

Initiativets syfte

Formålet med energiexpo er at styrke Norden som foregangsregion for nye miljø- og energiteknologier samt profilere de nordiske lande udadtil.

De nordiske lande har på energiområdet supplerende kompetencer, og dækker tilsammen en bred vifte af state-of-the-art energiløsninger. Herudover er Norden i kraft af det mangeårige samarbejde på området langt fremme, når det gælder tiltag i forhold til forsyningssikkerhed og en bæredygtig udvikling, og er på udviklingen af et fælles elmarked direkte verdensledende.

Energiexpo består af to selvstændige projekter; en webportal, "Nordic Energy Solutions", samt en fysisk udstilling og konference, "Nordic Climate Solutions" (NCS). Dette skal skabe opmærksomhed omkring regionen på et internationalt niveau.

Status för initiativet

Nordic Energy Solutions: www.nordicenergysolutions.org blev lanceret på globaliseringsforumet i Island i februar 2009. Portalen henvender sig til professionelle der til daglig beskæftiger sig med energi spørgsmål, såsom regeringer og administrationer, forskningsnetværk og private virksomheder. Den giver et overskueligt billede af hvad der foregår på både nationalt og på nordisk niveau, indenfor energiområdet. Informationerne til portalen fødes ind af en arbejdsgruppe bestående af repræsentanter fra de nordiske energiministerier eller ækvivalenter. Informationen spænder over handlingsplaner og målsætninger, tilgængelige løsninger, samt forskning og innovation i det nordiske område. Portalen opdateres løbende. Nordic Energy Solutions er et godt og seriøst udstillingsvindue for de nordiske lande med en omfattende og

relevant information. Der vil løbende blive fokuseret på kommunikationsstrategien for at sikre at portalen bliver kendt af de rigtige mennesker.

Nordic Climate Solutions; www.nordicclimatesolutions.com er både en konference og en udstilling af nordiske energiteknologiske løsninger. Konferencen blev afholdt for anden gang i september 2009. Den blev i år åbnet af den danske statsminister Lars Løkke Rasmussen. Konferencen havde ca. 1500 deltagere. Conferenceprogrammet var blevet udarbejdet i tæt samarbejde med de nordiske institutioner, specielt Nordisk Energiforskning (NEF) og Nordisk Innovationscenter (NICE), og have speakers fra hele regionen. Midt i udstillingsområdet havde Norden sin egen stand. Udover at man her kunne finde forskelligt nordisk materiale her, var standen konstant bemanded med personale fra de tre nordiske institutioner i Oslo, Nordforsk, NICE og NEF. Der er blevet produceret en hvidbog med hovedkonklusionerne fra de forskellige sessions på konferencen.

Planerad verksamhet

I løbet af 2010 skal Nordic Energy Solutions gå ind i sin tredje fase. For at sikre en målrettet information til dens brugere vil der blive foretaget en evaluering af hjemmesiden, samt en vurdering af relevant ny information. I forhold til branding af Norden på oversøiske markeder planlægges der forskellige initiativer, bl.a. et stort oplæg i det amerikanske tidsskrift Scientific American samt udstillinger og seminarier i USA og Kina.

Utvärdering av hur initiativets politiska mål uppnåtts

NCS' besøgstal oversteg langt tallen for året forinden. Projektet hviler på et omfattende samarbejde på tværs af de nordiske strukturer. Udover aktiv deltagelse fra institutioner som NICE, NEF, Nordforsk og Nordregio har også Nordisk investeringsbank og NMRs kontorer i Rusland spillet en rolle. NCS har sat fokus på diversiteten i regionen både indenfor energiløsninger og indenfor debatten, og vist en stærk og innovativ region, med mange bud i kampen mod klimaforandringer. Nordic Energy Solutions har et jævnt besøgstal. Siden er stadig under udvikling, og der er løbende en udvidelse af den tilgængelige information.

6. Världsutställningen i Shanghai 2010

Initiativets syfte

Formålet er at profilere Norden som region, og præsentere nordiske løsninger, erfaringer og viden i tilknytning til expo temaet "Better City, Better Life". Den fællesnordiske indsats er koncentreret på de områder, hvor fælles aktiviteter skaber merværdi, og bedst muligt kompletterer de nationale indsatser. Aktiviteterne er udarbejdet på baggrund af prioriteringerne i de øvrige globaliseringsprojekter, de involverede sektors prioriteringer samt Nordiska Samarbejdskomité's (NSK) "fact finding mission" til Kina i efteråret 2008 og beskrives nedenfor:

Status för initiativet

Nordic Climate Day: Nordisk Energiforskning har udarbejdet oplæg til program. Der lægges op til at en Kina-Norden dialog initieres gennem en session på Nordic Climate Solutions. Seminaret vil ligge d. 25. juni 2010, og foregå i den finske pavillon. Der forventes at være ca 100 inviterede deltagere. Programmet kommer bl.a. at bygge på Nordic Institute of Asian Studies' (NIAS) evalueringsrapport om potentialer og muligheder ved nordisk kinesisk samarbejde indenfor energiområdet.

Seminar om fødevarer sikkerhed: De nordiske lande har med udgangspunkt i fra hav/jord til bord en særlig kompetence inden for fødevarer sikkerhed og kontrol. Med udgangspunkt i temaet "Food safety – challenges and solutions" afholdes et endagsseminar om fødevarer sikkerhed og kontrol, herunder om-

kring forskning og sikring af fødevarer, samt sundhed og velfærd for dyr og planter. Der forventes at være ca 100 inviterede deltagere.

Børnefilmsfestival: Det planlægges at afholde en børnefilmsfestival, der løber over ca en uge. Denne aktivitet henvender sig direkte til de besøgende på expo'en. De nordiske filmbrancheorganisationer er involverede i planlægning og afholdelse af festivalen.

Fællesnordisk præ-expo arrangement i Beijing: De nordiske ambassadører i Beijing inviterer i fællesskab den kinesiske centralregering til et møde på passende tidspunkt i starten af 2010 at præsentere, hvad de nordiske lande lægger vægt på ved deltagelsen på EXPO Shanghai 2010, samt en præsentation af de fællesnordiske aktiviteter.

Ny nordisk landskabsarkitektur: En udstillings- og aktivitetsrække med fokus på landskabsarkitektur som strategisk redskab i by- og regionsudvikling. Udstillingsprojektet om nordisk landskabsarkitektur bliver det første af sin art og har dermed et stort potentielt publikum og marked både i nordisk- og internationalsammenhæng. Det er målsætningen også at vise forløbets hovedudstilling på flere arkitekturcentre og museer i de nordiske lande.

Turisme: Før og under expo Shanghai skal en række medie- og turoperatøreture til de nordiske lande fokusere på Norden styrker indenfor velfærd, klima og miljø, samt Norden som turistdestination. Dette sker i samarbejde med Scandinavian Tourist Board, VisitFinland og det Islandske Turistråd.

KreaNord: KreaNord har som del af sin målsætning en del kommunikations og profileringsaktiviteter i Asien. Der arbejdes i øjeblikket på hvordan dette mest hensigtsmæssigt kan kombineres med Exposamarbejdet.

Planerad verksamhet

Aktiviteterne kommer til at foregå umiddelbart før eller under Expo Shanghai som starter 1. maj og løber til 31. oktober 2010.

Utvärdering av hur initiativets politiska mål uppnåtts

Aktiviteterne fokuserer på de af Nordens styrkepositioner som har speciel betydning for Kina såsom energi og miljø, fødevarerikkerhed og børnekultur. De hænger fint sammen med medieturerne, som fokuserer på samme temaer. Samarbejdet med de nationale generalkommissærer har sørget for at aktiviteterne passer godt med satsningerne i de nationale pavilloner.

7. Nordiskt engagemang som inspel till klimatförhandlingarna

Initiativets syfte

Den nordiska COP 15-gruppen bildades i februari 2008 med syfte att medverka till ett ur nordiskt perspektiv gott resultat vid klimatkonventionens (UNFCCC) partsmöte COP 15 i Köpenhamn i december 2009. Syftet är att genom olika slag av aktiviteter skapa förutsättningar för förståelse och konsensus mellan parterna och att därigenom underlätta de formella förhandlingarna. Gruppen har inte i uppdrag att utveckla gemensamma nordiska förhandlingspositioner. Gruppens arbetsprogram tar sin utgångspunkt dels i UNFCCCs Bali Action Plan och dels i en rapport "Possible activities to support negotiations on a post-2012 climate change regime" som utarbetats av Harald Dovland, tidigare norsk chefsförhandlare för klimatfrågan. COP15-gruppens uppgift har varit att medverka till och genomföra analyser, utredningar, workshops och konferenser som underlag för de nordiska klimatförhandlingarna.

Arbetet har utgått från följande områden: Carbon market, avskogning, finansiering, tekniköverföring, sänkor och internationella transporter. Gruppens totala budget för perioden 2008–2009 har varit ca 7 miljoner DKK

Status för initiativet

Gruppen har arbetat med både formella och informella rapporter, diskussioner och processer. Vissa sammankomster har inkluderat nordiska experter och andra har omfattat förhandlare från hela världen. Arbetet har skett i nära samråd med cheferna för de nordiska ländernas förhandlingsdelegationer. COP 15-gruppen har tillsammans med de nordiska klimatförhandlarna identifierat områden där parterna fortfarande står långt från varandra. Det gäller bl.a. frågan om vilka utsläppsreducerande åtgärder som ska mätas och hur rapportering ska ske, en global utsläppsmarknad, finansiering, tekniköverföring och anpassning. I dessa frågor arrangerar gruppen möten mellan nyckelförhandlare från i- och u-länder. Mötena hålls i de nordiska länderna men också i anslutning till klimatkonventionens förhandlingar som i höst har ägt rum i Bonn och Bangkok och nu närmast i Barcelona innan själva COP 15 mötet i Köpenhamn i december. Gruppen anpassar löpande sina aktiviteter till förhandlingarnas utveckling. Gruppens arbete under 2009 inriktas till stor del på att organisera *informella möten och workshops*, snarare än att utarbeta analyser och rapporter. Bakgrunden till detta är den korta tiden som återstår till partsmötet.

Planerad verksamhet

Erfarenheten från förhandlingarna om Kyotoprotokollet visar att en effektiv uppgörelse i de tekniska förhandlingarna är avgörande för att ett nytt klimatavtal kan träda i kraft 2013. Tiden är knapp och det tilltänkta avtalet mycket komplext. Behovet av snabb och adekvat analys kan komma att växa. De nordiska ländernas höga profil är en politisk tillgång som bör förvaltas vilket innebär att arbetet med dessa frågor kommer att bli lika viktigt under 2010. Det kommer att finnas behov av analyser, utredningar och möten för att identifiera möjliga tekniska lösningar i lika stor utsträckning som idag. Några viktiga områden förväntas bli: finansiering och ekonomisk förvaltning, sektoriella ansatser, tekniköverföring och avskogning. Frågan om den eventuella vidareföring av arbetet kommer att bli adresserat av miljösektorn innan COP 15 gruppens mandat löper ut i mars 2010.

Utvärdering av hur initiativets politiska mål uppnåtts

De nordiska länderna arbetar för att ett nytt bindande ambitiöst klimatavtal ska kunna slutas under COP 15 i Köpenhamn. Den politiska bedömningen idag är att det finns förutsättningar för att ett politiskt bindande avtal ska kunna ingås vid COP 15. En utbredd bedömning är att en stor del av de tekniska frågorna inte kommer att kunna beslutas vid COP 15. Överenskommelsen i Köpenhamn kommer därför att behöva fyllas med detaljer genom fortsatta förhandlingar under klimatkonventionen. Det innebär således fortsatta globala klimatförhandlingar under hela 2010.

8. Bekämpande av gränshinder i Norden

Initiativets syfte

Syftet med initiativet är att underlätta för privatpersoner och företag som verkar över gränserna i Norden genom att utöva påtryckningar och föreslå lösningar i förhållande till länderna i de fall där lagar, andra regler eller praxis på ett negativt sätt begränsar mobiliteten i Norden.

Status för initiativet

Samarbetsministrarna skapade i januari 2008 ett s.k. Gränshinderforum (GF) med en representant från vart land, samt en ordförande. Forumets verksamhet har bestått i att dels uppvakta ministrar kring konkreta barriärer, dels författa skrivelser till ministerier och myndigheter, dels igångsätta analyser och studier för att belysa specifika problemställningar. Bland sistnämnda aktiviteter kan nämnas en analys kring förutsättningarna för ett gemensamt nordiskt system för pant på dryckesförpackningar, en studie kring behovet av koordinerad nordisk implementering av EU-direktiv, samt en problembeskriv-

ning rörande ländernas olikartade regler på tjänstepensions- respektive förtidspensionsområdena.

Planerad verksamhet

Under perioden december 2009 – 2010 kommer flera av ovan nämnda analyser att presenteras och förslag till politisk uppföljning att läggas fram. Vidare kommer Gränshinderforum att fortsätta med uppvaktningar av ministrar för att få politiskt gehör för att ändra utvalda regleringar. Ett arbete har igångsatts för att försöka få ett avtal kring arbetsgivaravgifter mellan Danmark och Sverige på plats för personer som arbetar i två länder samtidigt och för olika arbetsgivare. Vidare skall ett rundabordssamtal om det så kallade gränsgångaravtalet hållas, för att se på möjligheter att skapa bättre administrativa rutiner, alternativt att ändra avtalet i sig. En redogörelse till bruk för Nordiska rådets session 2009 om gränshindersarbetet har utarbetats.

Utvärdering av hur initiativets politiska mål uppnåtts

Gränshinderforum uppfyller sitt syfte. Dess hittills största framgång kan anses vara dess agerande för att gradvist förmå länderna att öppna för tanken om ett större lagtekniskt samarbete för att undvika att nya hinder skapas i samband med nationell lagstiftning och implementering av EU-direktiv. I övrigt arbetar GF ständigt med ett stort antal konkreta gränshinder, som man förmodligen kommer att kunna bidra till att få lösta under de närmast kommande åren.

9. Övergripande plan för utvecklingen av det nordiska forsknings- och innovationsområdet (NORIA)

Initiativets syfte

Målet med programmet är att stärka de nordiska ländernas globala konkurrenskraft genom en intensifierad vidareutveckling av det nordiska forsknings- och innovationsområdet (NORIA).

Status för initiativet

Programmet är uppbyggt kring konkreta komponenter; vägvisande spjutspetsprojekt, långsiktiga strategiska insatser och satsningar på profilering.

Spjutspetsprojekt:

I) Den gränsöverskridande forskningsfinansieringen har utvecklats. Norges forskningsråd har som första forskningsråd fattat beslut om att öppna för sökande från nordiska institutioner och samarbetsorgan.

II) eScience etableras som ett gemensamt forskningsområde. En strategi har utvecklats och den konkreta framtagna handlingsplanen för eScience förverkligas i dialog med de nationella nyckelaktörerna. eScience utvecklas också som nytt nordiskt globaliseringsinitiativ.

III) Utvecklingen av en gemensam kunskapsinfrastruktur för den femte friheten runt Östersjön värderas. En möjlighetsstudie med involvering av nyckelaktörerna i samtliga länder runt Östersjön har genomförts med positiva och potentiellt banbrytande resultat. Nu värderas realisering. Kunskapsinfrastruktur för den femte friheten innefattar samarbetet omkring fysisk infrastruktur för högkapacitetsnätverk, högkapacitetsnätverk för avancerat forsknings-samarbete och utveckling av prioriterade digitala tjänster, samt eScience.

IV) Ministerrådet för närings-, energi och regionalpolitik har beslutat att samarbetet mellan de nordiska innovationsaktörerna skall ökas. En process har inletts där ledande innovationsaktörer från de nordiska länderna, representanter för den nordiska ämbetsmannakommittén för näringspolitik, Nordiska ministerrådets sekretariat samt Nordisk Innovationscenter skall identifiera relevanta samarbetsområden och effektiva samarbetsmodeller inom innova-

tionsområdet. Arbetet kommer att vara en del av nya innovationspolitiska handlingsprogram som kommer att utarbetas under 2010.

V) Ministerrådet för närings-, energi och regionalpolitik har under 2008 utvecklat ett mandat för forskningsprogrammet, som under loppet av 2009 koordineras slutligt med initiativ under Nordforsk, NICE och nationella initiativ. Forskningsprogrammet sätts i gång under 2010.

Strategisk utveckling:

a) Kapaciteten och förmåga att samordnat bygga upp, etablera och genomföra större gemensamma forskningsprogram inom Norden utvecklas och förstärks genom ett projekt kring governance i det nordiska forskningssamarbetet. Arbetet skapar förbättrade förutsättningar för utvecklingen och realiseringen av den femte friheten ("den fria rörligheten av kunskap") i Norden och särskilt med hänsyn till större nordiska initiativ som nuvarande eller framtida toppforskningsinitiativ. Projektet omfattar alla forskningsinriktade ämbetsmannakommittéerna och nordiska forskningsaktörer och de nationella forskningsråden.

b) Forsknings- och innovationssamarbetet stärks ytterligare genom en högnivå workshop mellan ÅK-U och ÅK-NER (näring) och företrädare för de nationella forsknings- och innovationsfinansiärerna kring gemensamma visioner och uppgifter för det nordiska forsknings- och innovationssamarbetet.

c) Synergierna mellan det nordiska forsknings- och innovationsområdet och ERA utvecklas. En rapport kring förstärkta synergier mellan det nordiska forsknings- och innovationsområdet och ERA har presenterats och konsulterats med berörda aktörer. Rapporten följs upp genom en konkret handlingsplan, härunder förstärks relationerna och nätverken mellan nyckelaktörer i det nordiska forskningssamarbetet och nationella aktörer stationerade i Bryssel. En workshop för att förstärka relationerna mellan nyckelaktörerna planeras till primo 2010 i Bryssel. Back-to-back arrangeras med ett möte med EU-kommissionen (DG Research).

Profilering:

Norden etableras som ett attraktivt forsknings- och innovationsområde. Arbetet utvecklas i samverkan med profileringssatsningar inom globaliseringsprogrammet kring högre utbildning.

Planerad verksamhet

- Arbetet med governance i det nordiska forskningssamarbetet vidareförs och utvecklas.
- Möjlighetsstudien kring utbildningsvetenskaplig forskning och förmedling följs upp.
- Möjlighetsstudien om en kunskapsinfrastruktur för den femte friheten runt Östersjöfördjupas och realiserar.
- Handlingsplanen kring förstärka synergier mellan NORIA och ERA genomförs.
- Genomförelse av forskningsprogram för användardriven innovation.

Utvärdering av initiativets politiska målsättningar uppnått

Det värderas att initiativet följer den planerade framdriftsplanen. Utmaningarna ligger särskilt i behoven att utveckla och skapa en bred nordisk och nationell förståelse och enighet kring governance i det nordiska forskningssamarbetet, härunder särskilt frågor kring grundläggande principer för samarbetet, koordinering samt sektors- och institutionsövergripande samarbete.

10. Plan för främjande av högre utbildning i Norden

Initiativets syfte

Projektet är i linje med de nordiska statsministrarnas pressmeddelande från Punkaharju 2007 där man markerar en ambition att "öka kontakten mellan nordiska läroanstalter och lyfta Norden som en attraktiv studieort". Projektet, som består av tre olika komponenter, syftar till att göra Norden till en mer känd och attraktiv utbildningsregion. Det handlar om att öka attraktionskraften i Norden primärt för att behålla de initiativrika och innovativa personer som bor i Norden, men samtidigt att också skapa så goda omständigheter i den nordiska regionen att Norden attraherar personer, utanför regionen, med dessa egenskaper.

Status för initiativet

Vad gäller profileringsaspekten är målet att detta pilotprojekt genomförs under 2009 och med detta projekts erfarenheter och resultat som bas tas beslut om fortsatta profileringsinitiativ de närmaste åren. Detta arbete skall också ses i sammanhang med profilering av NORIA och Nordiska ministerrådets (NMR) överordnade profileringsarbete. Förarbetet har under projektet gjorts i samarbete med dels de nationella profileringsorganisationerna inom högre utbildningsområdet dels med Nordiskt universitetssamarbete, NUS. En workshop med representanter för relevanta aktörer i Norden avhölls den 13 maj 2009. En referensgrupp bestående av de nationella profileringsorganisationerna är upprättad för att stötta slutföring av strategiarbetet.

När det kommer till stärkning av synergier genomfördes en workshop den 25 maj med stor uppslutning. Syftet var att samla erfarenheter och synpunkter på hur kommersialisering av forskning och innovation på universiteten och högskolor kan se ut i framtiden. Dessutom var syftet att identifiera vilka slags gemensamma nordiska initiativ och insatser som kan göras för att stärka Norden som en gemensam och integrerad plattform för forskning och innovation i en den globala konkurrensen om kunskap och utveckling.

Den första utlysningen av Nordiska Masterprogram som genomfördes 2007 fick en starkt positiv respons av de nordiska lärosätena. Utlysningen gav en mycket positiv respons som resulterade i 41 konsortieansökningar varav sex valdes som vinnare. Det är värderingen att dessa gränsöverskridande program är tämligen unika inom högre utbildningsområdet i världen och det skapar stor internationell uppmärksamhet. Denna utveckling av Nordisk master är en direkt konsekvens av statsministrarnas fokus på globalisering. Samtliga av dessa sex första program har nu satts igång. Dessa program spelar en viktig roll i att öka attraktionskraften för Norden som kunskapsregion och attrahera talanger till Norden. De nordiska masterprogrammen som koncept används också som ett betydelsefullt element i marknadsföringen och synliggörandet av Norden globalt. En andra utlysning har genomförts under våren 2009 med en särskilt god respons vad gäller klimatområdet. En nordisk/internationell expertgrupp valde ut fyra program som motsvarade de högt ställda kvalitetskraven. En konferens rörande kvalitet genomfördes 16–17 april 2009 i regi av NOQA, (Nordic Organisation for Quality Assurance), ett frivilligt samarbete mellan de nordiska kvalitetssäkringsorganen. Denna konferens gav bland annat som resultat att det nordiska kvalitetssäkringsarbetet uppvisar såväl konvergerande som divergerande tendenser och att behovet att ett fortsatt nordiskt samarbete och kunskapsutbyte inom området är av stor vikt. En mer riktad konferens rörande erfarenheterna från de sex första masterprogrammen genomfördes 9 juni 2009 i Stockholm som resulterade i ett viktigt erfarenhets- och kunskapsutbyte mellan de 6 programmen där man gav varandra inspiration på att lösa olika utmaningar. Det kan noteras att i THES lista på det 200 främsta universiteten finns elva nordiska universitet varav nio deltar i Nordic Master Programme.

Planerad verksamhet

Profilering: Med blant annat resultat frå pilotprosjektet tas beslut om fortsatta profileringsaktiviteter som skall ses i samband med att identifera universitetens og høgskolornas styrkepositioner inom forskning og høgere utbiling og skall også samspela med profileringen av NORIA.

Nordisk master: Ett erfarenhetsseminarium hålls i november med de representanter for såvål den första som den andra kullen masterprogram. Ministerrådet for utbildning og forskning (MR-U) skall behandla den evaluering som genomförs vid mötet 28 oktober 2009. En tredje utlysning är planerad till våren 2010.

Synergier: Den workshop rörande kommersialisering som hölls i maj 2009 visade att det sker mycket bra og intressant verksamhet på inom kommersialiseringsområdet, dels att kommersialiseringsområdet har en mycket stor uppmärksamhet. Vidare visade workshopen att finns båda likartade og olika initiativ i länderna og att behovet av kunskapsutbyte är mycket stort og bedöms som av stor vikt. Detta skall fångas upp med nya initiativ i dialog med relevanta aktörer.

Utvärdering av hur initiativets politiska mål uppnått

Det är sekretariatets oppfattning att projektet utvecklas mycket väl og på ett tydligt sätt stimulerat till gränsöverskridande verksamhet og initiativ inom høgere utbiling i Norden. Det är vidare bedömningen att projektet skapat ett ökat intresse hos de nordiska universiteten og høgskolorna for att finna nordiska lösningar på vissa av de utmaningar som globaliseringen for med sig. Detta gäller samtliga av projektets olika komponenter. Utmaningen framöver är dels att bibehålla den goda og centrala förankringen med centrala aktörer inom høgere utbildningsområdet i Norden dels att projektets olika komponenter fortsätter att stärka og komplettera varandra.

11. Projektplan for en god opplärning av ungdomar og vuxna

Initiativets mål

Prosjektets overordnede målsetning å få flere ungdommer enn i dag til å fullføre en utdanning etter grunnskolen, samt, i overensstemmelse med prinsippet om livslang læring, bidra til å fremme voksnes kunnskaper og kompetanse som grunnlag for personlig utvikling og videre utvikling av arbeids- og samfunnslivet. Gjennom prosjektet legges det opp til økt samarbeid med nærings- og arbeidslivsområdet. Prosjektet søker å bidra til en videreutvikling av de nordiske lands utdanningssystem med tanke på å utdanne kunnskapsrike, kreative, selvstendige og sosialt trygge unge og voksne som er villige og har evner til å prøve ut nye ideer.

Status for initiativet

Studie og erfaringsutveksling om arbeid for økt gjennomføring i videregående opplæring: Studien "Ungdomars väg från skola till arbetsliv – Nordiske erfaringer" ble publisert i 2008. Med bakgrunn i studien ble det arrangert en nordisk konferanse "Från yrkesutbildning till arbetsliv – ett nordisk perspektiv" i Lund, Sverige, i november 2008, og det ble avholdt en temadiskusjon med dette tema i Ministerråd for utdanning og forskning (MR-U). Det er iverksatt en studie med hovedformål om å gi en statusoversikt over forskning om frafall i de nordiske utdannelsessystemer. Videre skal studien kartlegge sentrale politiske initiativ og satsninger for å forebygge frafall i Norden, samt de tiltak som anses som mest vellykkede med hensyn på å forebygge frafall. Studien ferdigstilles i desember 2009.

Et utviklingsarbeid innen entreprenørskap: På MR-U første møte 2009 besluttet ministerne under en temadiskusjon om kreativitet, innovasjon og entreprenørskap i globaliseringens tid at det skal gjennomføres en nordisk komparativ studie om kreativitet, innovasjon og entreprenørskap i utdanningen.

Bakgrunnen for beslutningen er blant annet et ønske om å fremme kreativitet og innovasjon i utdanningssystemet. Studien utlystes høsten 2009.

Et utviklingsarbeid om voksnes basiskompetanser: Basale kompetanser innen lesing, skriving, tallbehandling og IT er en avgjørende faktor for at mennesker i en stadig mer kunnskapsbasert. En OECD undersøkelse fra 2000 viser imidlertid at en tredjedel av den voksne befolkningen i Norden befinner seg under fastlagt minimumskrav for lesning. En studie om tilretteleggelse av en effektiv lese- og skriveundervisning for voksne ble satt i gang i 2009.

Opprettelsen av et Lære- og dialogforum: Formålet med forumet er å utvikle nye måter å tilrettelegge møter og konferanser på. Gjennom nye møtemetoder ønsker man at sikre økt læring gjennom dialog og erfaringsutveksling, aktive og engasjerende deltakere samt økt fokus på resultater og vitendeling. Videre vil man skape oppmerksomhet om/profilere temaer, innhold og målsetningene for globaliseringsprosjektet. Lære- og dialogforum er i tråd med statsministernes ønske om "ett synligare Norden". Første Lære- og dialogforum ble avholdt i Island 23. september 2009 der temaet var "En helhetsorientert utdanningspolitikk". Lære- og dialogforum samlet nærmere 140 deltagere fra hele utdanningssektoren og arbeidslivet i Norden. Andre Lære- og dialogforum benyttes på konferansen "Innovation and Creativity in the hands of the young" i Island i desember 2009. Lære- og dialogforum skal både benyttes på ulike konferanser, seminarer osv, men også være en interaktiv møteplass via www.dialognorden.org På nettsiden er det blant annet samlet en rekke metoder som kan bidra til økt læring og dialog.

Planerad verksamhet

Studie og erfaringsutveksling om arbeid for økt gjennomføring i videregående opplæring: En sentral oppgave i 2010 vil være å følge opp resultater og anbefalinger fra studien om frafall som ferdigstilles i desember 2009, samt erfaringsspredning blant annet gjennom Lære- og dialogforum. Policydrøftinger av resultatene og anbefalingene fra studien vil finne sted i MR-U, og det vil blant annet bli vurdert om det skal iverksettes et program for utdanningsforskning- og formidling, herunder et kvalitativt og kvantitativt forskningsprosjekt om frafall slik Nordisk Råd har rekommandert. Det vil også bli vurdert om det er behov for et utviklingsarbeid innen feltet, blant annet knyttet til metodeutvikling.

Et utviklingsarbeid innen entreprenørskap: Et utkast til den nordiske komparative studien om kreativitet, innovasjon og entreprenørskap i de nordiske utdanningssystemene vil bli diskutert på en internasjonal konferanse om det europeiske år for kreativitet og innovasjon, som Island og Nordisk Ministerråd arrangerer desember 2009. Når den endelige rapporten foreligger i 2010, vil MR-U ta stilling til hvordan anbefalingene skal følges opp.

Et utviklingsarbeid om voksnes basiskompetanser: Resultatene fra midtveisrapporten om tilretteleggelse av en effektiv lese- og skriveundervisning for voksne som vil foreligge i 2010, og vil kunne identifisere behov for ytterligere tiltak innen for området. Det planlegges arrangert en internasjonal konferanse om den nordiske modellen for tilretteleggelse av voksenopplæring (skills in workforce), muligens i samarbeid med EU og eventuelt UNESCO/Europa. Konferansen skal fokusere på at synliggjøre god nordisk praksis når det gjelder voksnes læring. Et mulig resultat fra arrangementet kan være et initiativ/dokumentasjon for etablering av strategier for voksnes læring i verden, nasjonalt og regionalt.

Opprettelsen av et Lære- og dialogforum: Lære- og dialogforum skal videreutvikles og det ses på mulighetene til å koble forumet til internasjonale konferanser om den nordiske modell for tilretteleggelse av voksenopplæring og eventuelt også innen grunnskole og videregående opplæring i 2010.

Utværdering av hur initiativets politiska mål uppnåtts

Etter sekretariatets vurdering følger prosjektet fremdriftsplanen, og delleveranser i form av rapporter, konferanser og politiske diskusjoner har vært relevante og gode. Det vurderes at prosjektet bidrar til å samle og fokusere innsatsen på hele utdanningsområdet, og Lære- og dialogforum styrker mulighetene til vitendeling. Ufordringen fremover er å levere resultater i form av konkret læring, dialog og erfaringsutveksling til relevante målgrupper innen utdanningssektoren og arbeidslivet. Lære- og dialogforum har en sentral funksjon i å oppnå dette, og resultatene fra det første forumet vurderes som lovende. I 2010 vil det blir økt fokus på deltiltak 3 i det ses på muligheten til en internasjonal konferanse om den nordiske modell for tilrettelegging av voksenopplæring.

12. Belysning av konsekvenserna av klimatförändringarna på naturresurser i Norden

Initiativets syfte

Det tematiske netværksprogram danner grundlag for en tilpasnings- og tiltagspolitikk for klimaendringenes effekter på naturressurser og matproduksjon. Programmet fokuserer på vassentlige produksjonssystemer indenfor landbrug, skovbrug, fiskeri og fødevarer. Forskningsmiljøerne bidrager med viden om klimaendringenes påvirkning på fremtidig produktivitet, udbredelse og udnyttelsen af naturressurser og en udvikling i dialogen mellem forskning og forvaltning er centralt i programmet. De faglige anbefalinger kan danne grundlag for en nordisk klimapolitik indenfor området. Programmet bør bidrage til at styrke forskningsmiljøer, nationale forskningsprojekter, og nordisk forskningssamarbejde af høj kvalitet og relevans på området.

Status för initiativet

Styregruppen besluttete på sit første møde den 28. maj 2009 et overordnet udkast til indholdet i opslaget om støtte midler til programmet. Programmets titel er "Climate Change Impacts, Adaptation and Mitigation in Nordic Primary Industries (Fishery, Agriculture, Food, Forestry)". Styregruppen udformede derefter den endelige udgave af teksten i opslagets 5 tematiske parallelle tværsektorielle og sektor-specifikke satsninger. Opslaget om støtte midler til tematiske forskningsnetværk indenfor de 5 væsentlige temaer blev publiceret 24. juni 2009 i NordForsks elektroniske ansøgningsportal. De to tværgående temaer undersøger muligheder og trusler indenfor primær erhvervene i forhold til (i) helse, plante- og dyresundhed og (ii) værn, tilpasning og anvendelse af genetiske ressourcer. De tre sektor temaer fokuserer på effekter og tiltag på (i) animalsk og korn produktion, (ii) kommercielle fiskebestandes udbredelse og bæredygtighed samt fiskeproduktion, og (iii) bæredygtig produktion af træbiomasse og fangst af karbon i terrestriske systemer. Styregruppen specificerede opslagets indhold på et møde afholdt den 20. august 2009. Specificeringen blev offentliggjort umiddelbart efter mødet og ansøgningsfristen blev forlænget med en måned.

Planerad verksamhet

Fristen for ansøgning er 3. november 2009. NordForsk behandler ansøgninger i vinteren 2009. De godkendte forskningsnetværk får tildelt støtte midler i januar 2010. I forbindelse med programmets begyndelse arrangerer NordForsk et kick-off seminar. Forskningsnetværkene skal løbende holde seminarer med henblik på at udveksle viden. NordForsk monitorer netværkene, som udfærdiger årlige rapporter i den 4 årige programperiode. Programmets styregruppe sammenstiller og udarbejder et nordisk policy dokument for tilpasning til klimaendringer indenfor primær erhvervene på grundlag af netværkenes resultater. Anbefalingerne fremlægges i begyndelsen af 2014.

Utværdering av hur initiativets politiska mål uppnåtts

Programmet gennemføres i tre trin; 1. udbud af projektmidler og indgåelse af kontrakter med forskningsmiljøer, 2. gennemførelse og afrapportering fra de

fem faglige netværksprosjekter og 3. sammenfatning af de faglige anbefalinger i et politisk dokument, som vil kunne danne grundlag for en nordisk klimapolitik for primærnæringerne. Til gjennomførelse er der nedsatt en styregruppe, som har sit ophæng i relevante faglige og politiske miljøer. Styregruppens medlemmer er udpeget af Embetsmannakomit  for fiske og havbruk, jordbruk, næringsmidler og skogbruk (EK-FJLS), Embetsmannakomit  for utdanning og forskning (EK-U) og Embetsmannskomit  for milj psp rsm l (EK-M) og det er forventningen, at styregruppen løbende vil opretholde en dialog og kontakt med de politiske niveauer i det nordiske samarbejde for at sikre, at initiativets politiske mål oppnås. En endelig vurdering af om de politiske mål oppnås vil første kunne finne sted når programmet udl ber i 2013.

13. Utveckling och profilering av Norden som center f r kreativa industrier

Initiativets syfte

Utvikling og Profilering av Norden som senter for kreative industrier ivaretas av den tverrsektorielle Nordiske arbeidsgruppen KreaNord, som ble etablert i juni 2008. KreaNord er et Nordisk nettverk og samlingspunkt for utveksling av erfaringer, kunnskap og utviklingsvisjoner som berører både n ring- og kultursektoren av den kreative økonomien i Norden. KreaNord har som mål   bidra til en forbedring av koordineringen mellom de Nordiske landenes satsninger innenfor kultur og kreative næringer, ved   fokusere hovedsaklig på fire områder: nettverksaktiviteter, utviklingsinitiativ, politiske anbefalinger og profileringsaktiviteter.

Status for initiativet

KreaNord har innenfor sine fire fokusområder og gjennom målrettet samhandling mellom myndigheter og bransjeeksperter lagt til rette for en rekke tiltak og aktiviteter som direkte, individuelt eller kollektivt er med   bedre forutsetningene for Nordens kreative  konomi.

Følgende 5 prosjekter er allerede iverksatt:

- Prosjektet Kuv sevirkosomhet og foretaksfinansiering i kreative industrier starter opp h sten 2009, og har som mål   forbedre foretakenes kunnskaper gjennom rådgivnings- og eksperttjenester, dvs. kuv setjenester som imøtekommer foretakenes behov for viden om fx. finansiering.
- Prosjektet Entreprenørskap i kunstneriske og kreative utdannelser har som mål   bidra til   forberede forholdene for utvikling av kulturell og kreativ industri i de nordiske landene og dermed styrke Nordens konkurranseevne gjennom st rre grad av entreprenørskap og forretningsutvikling i de kunstneriske og kreative universitetsutdannelsene. Prosjekresultatene vil bli en rapport, som avleveres januar 2010.
- Det Nordiske dataspillprogrammet for globalisering har som mål og sikre at den samlede nordiske dataspill industrien eksporterer nordiske kvalitetsprodukter i globale markeder. KreaNord supplerer det allerede etablerte programmet, med 1 MDKK  rlig, som dekker nordisk digital distribusjon, forbruker og annen salgss tte til hele verden.
- KreaNord har igangsatt produksjonen av et profileringsverkt y som skal markedsføre og profilere konkurranseevnen tilknyttet Nordens kreative næringer på den internasjonale arena. Dette skal gjøres ved at KreaNord deltar og gjennomfører presentasjoner av den nordiske kreative industrier på fire internasjonale konferanser i løbet af 2010.
- KreaNord i gang med   utvikle en hjemmeside/portal (www.kreanord.org) etter behov og etterspørsel fra n ringlivet og referansegruppen. Denne portalen brukes internt som et verktøy for arbeidsgruppen, samt vil på sikt gi mulighet til   kommunisere behov og nytte i fremdriften av KreaNords arbeid.

Planerad verksamhet

I løpet av oktober 2009, vil KreaNord notere vedtak om globaliseringsinitiativet Kultur og Kreativitet 2010–2013, og vil derfor planlegge KreaNords videre virksomhet og fremdrift iht. denne beslutning. Under høsten 2009 vil KreaNord arbeide med en OECD analyse i rammen av IPR (Intellectual Property Rights) for å utforske og sammenligne hvordan små og mellomstore bedrifter i kreative bransjer kan administrere og skape verdier for immaterielle eiendeler og konkurransedyktighet. KreaNord vil også arbeide med utvikling av policy rekommandasjoner, KreaNords utstilling under Expo Shanghai 2010, samt at KreaNord vill delta på konferanser og andre nettverksaktiviteter både i Europa og på den øvrige internasjonale arena. KreaNord forventes å skulle tilrettelegge en eventuell videreførelse av globaliseringsinitiativet om kreative industrier.

Utværdering av hur initiativets politiska mål uppnåtts

En endelig vurdering av om de politiske mål oppnås vil først kunne finne sted når prosjektet avsluttes. KreaNord har som følge av sitt mandat, ansvar for å utvikle noen samlede policy rekommandasjoner for Nordens kreative økonomi og vil jobbe med dette frem til utgangen av 2010. De nordiske landenes nasjonale satsinger på de kreative næringene er forskjellige, men koordineres via KreaNord for å stille sterkere og samlet om en Nordisk profil for de kreative industriene.

14. Harmonisering av den nordiska elmarknaden

Initiativets syfte

Som en del af arbejdet med harmonisering af det nordiske elmarked har det været et mål at realisere et fælles nordisk slutbrugermarked. Et fælles nordisk slutbrugermarked betyder, at de nordiske forbrugere frit kan vælge mellem strømleverandør på hele det nordiske marked. Formålet er at skabe effektivitet og konkurrence i markedet og således bidrage til målsætningen om et grænseløst nordisk elmarked.

Status för initiativet

Med henblik på at afdække lønsomheden ved realisering af et fælles slutbrugermarked har en arbejdsgruppe (Elmarkedsgruppen) gennemført en ekstern analyse. Cost-benefit analysen lå færdig i begyndelsen af maj 2009 og er blevet til på baggrund af en række spørgeskemaundersøgelser blandt interessenterne i markedet. Rapporten viser, at en lang række faktorer er determinerende for lønsomheden ved et fuldt liberaliseret marked, og at eksempelvis fælles balancehåndtering og IT systemer er nødvendige forudsætninger. Konklusionerne indgår som del af en samlet pakke vedrørende elmarkedet til diskussion blandt Ministerrådet for Nærings-, energi- og regionalpolitik (MR-NER) i Stockholm d. 27. oktober 2009.

Planerad verksamhet

Harmonisering af slutbrugermarkedet er uhyre kompliceret, og involverer mange aktører og interessenter. Elmarkedsgruppen vurderer derfor, at der er behov for yderligere analyser før et egentligt gennembrud kan finde sted.

Utværdering av hur initiativets politiska mål uppnåtts

Overgangen fra et fælles til et grænseløst nordisk elmarked er en kompliceret proces. Spørgsmålet om det fælles slutbrugermarked er et vigtigt delelement at få belyst for at give ministrene et fyldestgørende beslutningsgrundlag. Det er endnu for tidligt at kunne udtale sig om lønsomheden ved overgangen til et fuldt liberaliseret marked.

15. Nordisk kultur i världen

Initiativets syfte

Globaliseringsinitiativet *Nordisk kultur i världen* skall profilera nordisk kultur utanför Norden, stärka det nordiska kulturella "varumärket" i ett internationellt perspektiv och visa vad den nordiska kulturen kan erbjuda en globaliserad värld och den globaliserade marknaden. Initiativet är indelat i tre delprojekt innanför ramen av huvudprojektet och innehåller komponenterna; nordisk film, nordisk arkitektur och nordisk litteratur.

Status för initiativet

Tidsramen för de enskilda projektens genomförande är 2009–2011, med följande etapper som mål: den internationella filmfestivalen i Toronto i september 2009, Shanghai Expo i maj 2010 och Paris bokmässan i mars 2011. Det första delprojektet innanför initiativet har realiserats genom att Nordiska film- och TV-fonden genomförda en stor satsning på nordiska film- och TV-produktioner på den internationella filmfestivalen i Toronto i september 2009. Lördagen den 12 september presenterade samarbets-, utbildning-, forsknings- och kulturminister Katrín Jakobsdóttir kulturministrarnas globaliseringsstrategi och ministrarnas tre konkreta globaliseringsinitiativ (Nordisk kultur i världen: Toronto, Shanghai och Paris) på ett arrangemang i regi av Nordiska film- och TV-fonden. Ministern öppnade tillställningen och Nordiska Film & TV-fondens direktör introducerade det specifika "High Five Toronto" initiativet. Under tillställningen presenterades trailers på de nordiska filmer som utvalts till festivalen, och de nordiska filmer som internationella filmdistributörer kan söka distributionsstöd till från de nordiska kulturministrarnas medel. Deltagarna på arrangemanget var representanter för den kanadensiska och internationella filmindustrin, i synnerhet distributionsbolag, uppköpare, filmfestivaler, medier och filmskribenter.

Planerad verksamhet

De återstående två delprojekten kommer att realiserars med följande tidtabell: De nordiska arkitektcentren kommer i samarbete att producera en utställning om nordisk landskapsarkitektur i städer till Shanghai Expo i maj 2010 (med anknytning till Expo-temat "Better City, Better Life"), med en efterföljande vandrarutställning. De nordiska litteraturorganisationernas nätverk (NORD-LIT) kommer att göra ett nedslag för nordisk litteratur på Paris bokmässan i mars 2011, som detta år har nordisk litteratur i fokus. Det föreligger utförliga projektbeskrivningar från de ansvariga aktörerna på dessa projekt och kontrakt med aktörerna skall ingås under 2009.

Utvärdering av hur initiativets politiska mål uppnåtts

Evenemanget omkring "High Five i Toronto" var ett mycket synligt och markant nordiskt nedslag på den internationella filmfestivalen, som blev synnerligen positivt mottaget av såväl de inbjudna kulturpersonligheterna samt de närvarande inköparna. Flera inköpare har redan varit i kontakt med Nordiska film & TV-fonden med avsikten distribuera nordisk film internationellt. Satsningen efterföljs nu av utförliga effektmätningar och mediebevakning.

Bilaga 3: Nya globaliseringsinitiativ

A. Kultur och kreativitet

Projektet Kultur & Kreativitet vidareutvecklar det existerande globaliseringsinitiativ: "Udvikling og profilering af Norden som center for kreative industrier" (KreaNord – det 13. globaliseringsprojekt). Således bygger forslaget videre på de samnordiske synergier, som allerede er opstået i arbejdet med at styrke de kreative industrier i Norden. Projektet vil binde indsatser på tværs af kultur- og næringssektorerne i de nordiske lande sammen. Forslaget om Kultur & Kreativitet er en forlængelse af KreaNords mandat frem til og med år 2012 med henblik på at konsolidere og udvikle det igangsatte arbejde på følgende fire områder: Netværksaktiviteter, udviklingsaktiviteter, policyanbefalinger og profileringsaktiviteter. Initiativet kobles således sammen med den allerede etablerede indsats. KreaNord skal arbejde med at udvikle de generelle vilkår for Nordens kreative industrier, men vil samtidig eksemplificere denne indsats med to specifikke indsatsområder. KreaNord skal således fungere som paraply for indsatserne og koble deres aktiviteter til det generelle arbejde med udvikling af vilkårene for Nordens Kreative Industrier. Beslutninger om KreaNords mandat træffes af både EK-NE/MR-NE og EK-K/MR-K.

To nye indsatser er foreløbig tænkt gennemført indenfor budgetrammen for KreaNord i perioden 2010 til og med 2012:

- Global markedsføring og digital distribution af nordiske film: Nordisk Film & TV Fond vil gennemføre en stærk satsning på international markedsføring, branding og mersalg af nordiske produktioner – og talenter. En markant markedsføringsindsats på nordiske film kan samtidig danne løftestang/platform for en samlet markedsføring af Ny Nordisk Mad; eksempelvis som en slags 'side-events'. Andre specifikke produkter eller områder, som ikke nødvendigvis er relateret til kultur og kreative industrier, kan evt. også kobles på. Det er vigtigt at anvende en satsning som denne på nordiske film og talenter som løftestang også for andre tiltag. Denne indsats indgår som et konkret forslag i kulturministrenes operative globaliseringsstrategi. Indsatsen tilbyder samtidig en konkret satsning i forhold til KreaNords fokus på digitalisering og udvikling af forretningsmodeller på specifikke sektorområder som musik, film og computerspil. Denne indsats gennemføres og styres suverænt af Nordisk Film & TV Fond.
- Ny Nordisk Mad og branding: Ny Nordisk Mad er et værdiskabende program, som er fokuseret på de positive værdier, der kan skabes i og omkring mad; smag og mangfoldighed, madkultur og kreativitet, sundhed og ernæring. Hensigten er at igangsætte en målrettet og markant 'brandingindsats', som udnytter Ny Nordisk Mad konceptet i forhold til den nordiske madkultur, oplevelsesøkonomi og eksportfremme. Denne indsats kan forædles og forstærkes ved en tæt sammenkobling til KreaNords virksomhedsområde: profileringsaktiviteter.

B. Hälsa och välfärd

Programmet handler om den nordiske velfærdsmodels bæredygtighed og konkurrencekraft med fokus på centrale nordiske velfærdsudfordringer. Landene skal gennem et tættere nordisk samarbejde udvikle effektive løsninger på udvalgte områder inden for sundhed og velfærd – og dermed skabe synergi og optimere mulighederne for at vinde nordiske styrkepositioner globalt. Der er tale om ét sammenhængende programforslag, som skal være drivkraft for en stærk satsning for det nordiske samarbejde på sundheds- og velfærdsområdet. Programforslaget er bygget op om to hovedtemaer, der gensidigt skal forstærke hinanden:

- Velfærd – udvidelse og kompetenceudvikling af arbejdsstyrken samt inkludering
- Sundhed – fremme en sund og arbejdsdygtig befolkning samt livskvalitet

Programmet har et anslået rammebudget på 38,5 mio.kr. og består af 7 selvstændige projekter kategoriseret under de to hovedtemaer. Detailudviklingen af de enkelte elementer sker i de respektive ministerråd. Projekterne er fordelt således:

Projekter: Velfærd	Ansvarlig	Projekter sundhed	Ansvarlig
1. Inkludering af udsatte grupper	MR-S	4. Sundhedsfremme og forebyggelse	MR-S
2. Tiltrækning af udenlandsk arbejdskraft	MR-A	5. Effekter af indsatser - Monitoreringssystem	MR-FJLS
3. Udvikling af kompetencer indenfor vækstområder	MR-A	6. Ernæring, læring og helse	MR-U
		7. Entreprenørskab i sundhedssystemet	MR-NER

Ansvar för koordineringen av de enskilda delelementen finns i de ministerråd som har huvudägarskap för initiativets delprojekt. De involverade ministerråden har inte önskat att ett enskilt MR får koordineringsansvar för hela initiativet. Därför innehåller initiativet ett förslag om att en projektkoordinator skal bidra till att säkra koordination och synergi mellan de olika delelementen. NMRS kommer också tillsammans med orförandeskapet att bistå med att säkra en god koordination.

C. eScience

Projektförslaget handlar om en vidareföring av globaliseringsprojektet om vidareutveckling av det Nordiska forsknings- och innovationsområdet NORIA genom ett spjutspetsprojekt på eScience.

Norden skall föras fram som en ledande aktör inom infrastruktur för eScience, eSciencemetodik och verktyg, och användning av eScience inom olika forskningsområden. Projektet syftar till att öka synligheten för Nordisk spetsforskning, skapa synergier mellan nationella och internationella forskningsinitiativ, frambringa betydliga framsteg på valda stora forskningsområden (Grand challenges), samt att bygga upp kompetens och förutsättningar för framtidens kunskapsbaserade industrier.

Målet med projektet är att skapa en Nordisk eScience plattform som

- starkt utvecklar eSciencemetodik och verktyg
- starkt utvecklar högre utbildning på eScienceområdet
- använder eScienceverktyg och metodik till att accelerera framväxten av kunskap i utvalda tematiska forskningsområden
- kan utnyttjas till eventuella framtida samarbeten i Östersjöregionen

Organiseringen och genomförandet utnyttjar existerande instrument och samarbeten som under flera år långsiktigt har arbetat för att bygga upp eScience som ett nordiskt flaggskepp på IT-området.

För att genomföra de fulla satsningarna inom eScience 2010–2012 estimeras ett behov för en budget på 30 MDKK.

MR-U har redan nu reserverat 2.8 MDKK för detta ändamål av 2009 års budgetmedel. Medel från "grannlandsbudgeten" för genomförande av element i EU:s Östersjöstrategi kan också vara aktuellt för eScience-initiativet.

En nationell medfinansiering kan äga rum efter att NordForsk har konsulterat de nationella forskningsfinansiärerna och dessa på frivillig basis avgör om de vill medverka i projektet.

D. Energi och transport

Programmets huvudsyfte är att skapa en process som kan vidareutveckla idén om Norden som "The Green Valley of Europe". I programmet skal det utredas var och hur användning av förnybar energi i transportsektorn kan ökas och mot denna bakgrund ska det tas fram förslag på ramar, strategier och initiativ som bidrar till att reduceras CO₂-utsläppen i transportsektorn.

Programmet ska:

- Ge en samlad bild av de utmaningar och lösningar som finns inom området effektivisering och förnybar energi i transportsektorn i Norden och identifiera de teman där en nordisk kraftsamling kan få största möjliga betydelse.
- Ge en samlad bild av nordiska styrkepositioner och prioriteringar inom forskningsområdet och förslag till nordiska samarbetsmöjligheter
- Insamla information om existerande teknologier och drivmedel samt värdera vilka lösningar som framstår som mest realistiska och bör fullföljas på kort och mellanlång sikt.
- Utveckla förutsättningar och ramvillkor för näringsverksamhet inom klimatvänlig transport-, energi och miljöteknologi.
- Marknadsföra nordiska lösningar och de resultat som kommer fram i projektet globalt, t.ex. genom "Nordic Energi Solutions"
- I samarbete med industrin skapa en vision för elektrisk transport i Norden och utarbeta några konkreta projektförslag inom området inför globaliseringsforum 2010.

I programmet föreslås att en tvärsektoriell styrgrupp ska tillsättas för att ansvara för programutvecklingen, som ska utföras av ett tvärsektoriellt projektsekretariat.

E. Perspektiv för framtida agerande på CDM och JI marknaden

Projektet syftar till att understödja de nordiska ländernas agerande i samband med förändringar i CDM (Clean development Mechanism) och JI (Joint Implementation) mekanismerna som COP-15 kan medföra. Understödet erhålls genom att genomföra en analys som samlar upp: värdering av erfarenheter på marknaden hittills, vilka olikheter finns mellan de nordiska ländernas agerande, värdering av koordinerade uppköp, kan man samordna den nordiska praxisen på området i perioden efter 2012?, vilka projekt bör stödjas?, samt kan andra nordiska aktörer spela en roll i framtiden?.

Projektet föreslås bli lett av en styrgrupp som utses av ländernas ansvariga myndigheter på CDM och JI området. Styrgruppen utarbetar ett projektmandat till en studie som utförs av en extern konsult på området. Projektet kan vara väl ägnat till att ingå i en eventuell nordisk uppföljning av COP-15. Arbetet igångsätts och avslutas under 2010 och budgeteras till maximalt 750 000 DKK.

F. Klimatvänligt byggeri

Nordiske virksomheder har gode muligheder for at videreudvikle globale styrkepositioner og høste gevinsterne af den stigende internationale efterspørgsel efter klimavenlige bygninger, teknologier og byggevarer. Øget samarbej-

de på tværs af landegrænser om at udvikle bæredygtige og innovative løsninger til byggeriet vil kunne forstærke denne udvikling. Der etableres derfor et projekt i regi af NMR med det formål at analysere forudsætningerne for en eventuel etablering af et innovationsprogram til støtte for en fællesnordisk udvikling og demonstration af energi- og CO₂-neutralt byggeri og plusenergi-bygninger. For at sikre udvikling af løsninger, der fungerer i praksis, er der behov for at opføre konkrete forsøgsbyggerier. Projektet skal analysere behovet for, og i givet fald stille forslag til et program, der på fællesnordisk niveau understøtter innovation og konkurrencedygtighed i byggeerhvervet, så nordiske byggevirksomheder kan drage fuld nytte af det voksende internationale marked for bæredygtigt byggeri.

I 2010 afsættes 1 mio. DKK til nedsættelse af en arbejdsgruppe, der skal analysere behovet samt afdække relevante samarbejdsområder i et innovationsprogram indenfor rammerne af klimavenligt byggeri. Herefter tages stilling til omfang og finansiering ved en eventuel implementering af selve programmet. Arbejdsgruppen skal pr. 1. juli 2010 præsentere deres analyse. Herefter tages stilling til organisering, finansiering samt indhold ved en eventuel implementering af et innovationsprogram inden for rammerne af klimavenligt byggeri. Arbejdsgruppen skal tage hensyn til synspunkter og forslag rørende miljø, forskning, energi, næring og design/arkitektur ved udarbejdelsen af programforslaget.

G. Förhandlingar på kvicksilverområdet

Kvicksilver är ett globalt hälso- och miljöproblem med betydande gränsöverskridande effekter. Nordiska ministerrådet (NMR) och de nordiska länderna har under mer än tio år konsekvent och målmedvetet arbetat med politiska insatser och ekonomiskt stöd för att det ska vidtas globala åtgärder för att hantera miljö- och hälsorisker som hänger samman med kvicksilver.

UNEP-beslutet i februari 2009 om att inleda de globala förhandlingarna om att få ett bindande kvicksilveravtal på plats 2013 erbjuder Norden ett unikt tillfälle till global synlighet och reell påverkan. De nordiska länderna har ett gemensamt intresse av att under förhandlingarnas gång betona den nordiska och arktiska dimensionen av kvicksilverproblemet. Detta framhävs ytterligare om den första egentliga internationella förhandlingsomgången, First session of the Intergovernmental Negotiating Committee (INC-1), arrangeras i Norden.

Det första förhandlingsmötet planeras att äga rum den 7–11 juni 2010 i Stockholm. Det svenska Miljödepartementet har informellt framfört till UNEP att Norden genom Sverige kan ta på sig värdskapet för det första förhandlingsmöte genom finansiering från NMR. Ett förberedande arbetsgruppsmöte hålls den 19–23 oktober 2009 i Bangkok. Där kommer tillfälle ges att informera om det nordisk/svenska värdskapet för INC-1 och planerat arrangemang samt att kort presentera NMR och dess aktiviteter hittills till stöd för processen. I november kommer Sverige att signera ett värdlandsavtal med UNEP som reglerar åtagandena vid genomförandet av förhandlingsmötet.

Ämbetsmannakommittén för miljöfrågor (ÄK-M) kommer under hösten att diskutera ytterligare stödinsatser för att stärka de nordiska ländernas bidrag till att få ett ambitiöst och hållbart avtal på plats 2013.

Ansvarsfördelningen mellan de olika ministerråden beträffande de nya globaliseringsinitiativen

Globaliseringsinitiativ*	Huvud/koordineringsansvar för initiativets innehåll och budget	Delansvar/ Involveras**
Förhandlingsmöte för ny kvicksilverkonvention	MR-M	
e-Science	MR-U	MR-NER
Perspektiver för framtida ageren på CDM og JI marketet	MR-FINANS	MR-M, MR-NER
Kultur och kreativitet	MR-NER	MR-K, MR-FJLS
Energi och transport	MR-NER	MR-U, MR-M
Klimatvänligt byggeri	MR-NER	MR-U, MR-M
Hälsa och välfärd	Ansvaret för koordineringen av de enskilda delementen finns i de ministerråd som har huvudägarskap för initiativets delprojekt. De involverade ministerråden har inte önskat att ett enskilt MR får koordineringsansvar för hela initiativet. Därför innehåller initiativet ett förslag om att en projektkoordinator skal bidra till att säkra koordination och synergi mellan de olika delementen. NMRS kommer också tillsammans med orförandeskapet att bistå med att säkra en god koordinatin.	MR-S, MR-A, MR-FJLS, MR-U och MR-NER

* MR-SAM har det övergripande budget/koordineringsansvaret för alla globaliseringsinitiativ

** Miljösektorns medverkan i globaliseringsinitiativen "energi och transport" och "Perspektiver för framtida ageren på CDM og JI marketet", förväntas bli avgjort på deras möten den 27-28 oktober. Som framförts av ÅK-M bör man i vidareutvecklingen i de relevanta ministerråden vara uppmärksam på det arbete som genomförs i EU, härunder EU:s lovgivning om elmarknaden. Vidare är det behov för miljösektorns klimatförhandlingsexperter att ser närmare på förslag om det framtida CDM og JI marknaden i förbindelse med vidareutvecklingen av initiativen (bemärkning godkänd av MR-SAM i skriftlig procedur den 15 oktober 2009).